

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Ob nastopu 33. letnika Dolenjskih Novic.

Pred 33. leti se je še malo bralo po Dolenjskem, med kmeti skoraj nič. Zato so imeli gospodje ustanovitelji „Dol. Novic“ leta 1884 pred vsem namen, da se navadi na branje in čitanje dolenjski kmet in tudi, da se mu pomaga gospodarsko. Ob enem naj bi se pa tudi obrtniški in trgovski stan nikakor ne zanemarjal. Od vsega začetka se je list urejeval tako, da je bil pisan lahko umevno in v katoliškem duhu in da se je zlasti gledalo na to, da pomaga Dolenjcem v gospodarstvu; v osebnosti se list ni utikoval. V tem smislu, v tem duhu so vestno delovale „Dol. Novice“ skozi 32 let in niso spremenile svojega programa, svojih načel.

Pa so „Dol. Novice“ imele kaj uspeha? Jako veliko, v tedanjih razmerah nepričakovano veliko. Tudi gmotno stanje je bilo zadovoljivo, ker so imele „Dol. Novice“ še enkrat več naročnikov in so bili tiskarski stroški trikrat manjši od sedanjih. Da so „Dol. Novice“ vzbujale posebno med Dolenjci katoliško in narodno zavednost, so večkrat spričevale državne, deželne in občinske volitve.

Čitanje časopisja se je v teh dolgih letih pomnožilo za 90%. Res je sicer, da so delovali v tem oziru tudi drugi časopisi, toda nepobitna resnica pa je in ostane, da so „Dolenjske Novice“ orale ledino ne samo na Dolenjskem, ampak po vsem Slovenskem. „Dolenjske Novice“ so bile prvi list — drugi so prišli za Novicami.

In gospodarstvo? Napredovalo je nepričakovano mnogo. Glej polja, sadne vrtove, travnike, pašnike sedaj in jih primerjaj z onimi pred 32 leti. Koliko se je zboljšalo v vsakem oziru — seveda odštevši sedanje vojne čase! — Kakov napredek pri živinoreji! — Glej še posebno dolenjske vinograde! Takrat vse ali končano, ali hiraajoče vsled trtne uši, sedaj vse tako skrbno rigolano, krasno nasajeno z ameriškinimi trtami, vse tako lepo rodeče!

Ne smemo prezreti dejstva, da ima kmetijska šola na Grmu v tem največje

zasluge, a vendar se pa tudi lahko trdi, da prva hvala gre „Dolenjskim Novicam“. V to šolo je prihajalo primeroma le malo Dolenjcev in če so gospodje grmski učitelji po župnijah ljudstvo poučevali, ni bilo vedno veliko poslušalcev in še ti so kaj kmalu pozabili, kar so slišali. Toda isti strokovni gospodje učitelji so vspodbudno pisali svoje pouke v gospodarskih člankih v „Dolenjskih Novicah“ in še pišejo tudi sedaj. Tiskano se je bralo in ohranilo, šlo je iz roke v roko in odtod tedaj tako krasni uspehi.

Dolenjcem so še tudi danes „Dolenjske Novice“ prepotrebne, da jim še nadalje pomagajo v gmotnem, нравnem in narodnem oziru ter jih ob enem zabavajo in razveseljujejo z mičnimi spisi in podlistki.

Mili rojaki! Že velikokrat ste pokazali vašo probujenost, vaše zanimanje za javne zadeve. A dolenjska stran potrebuje tudi svojega glasila. Vsaj par tisočev izmed vas naj jih pristopi v kolo naših dosedanjih naročnikov, pa bomo dosegli svoj namen. In vi, rojeni Dolenjci, bivaajoči zdaj vsled svojih poklicev po drugih pokrajinah, ne pozabite na svoje domače „Dol. Novice“!

Mi si bomo pa nasprotno prizadevali, narediti list tudi nadalje raznoličen in mikaven. Za to potrebujemo požrtvovalnih sotrudnikov, katere danes pristrčno vabimo v svoj krog. Vsem dosedanjim dopisnikom in naročnikom se iskreno zahvaljujemo ter se prav toplo priporočujemo za nadaljno blagonaklonjenost. Prosimo najlepše, da nas podpirate vsi v našem stremjenju: pospeševati dušni in gmotni blagor našega dobrega naroda po Dolenjskem.

Naročnina za celo leto ostane **samo tri krone**, tudi pri dosedanjih draginskih razmerah. Naročnino se plača **naprej**. Kdor ni plačal naročnine za leto 1917, ali vsaj za leto 1916, mu bomo list takoj ustavili.

Uredništvo in Upravništvo.

Skrbimo za čebele!

S spomladjo je zopet oživilo življenje v panjih. Pretečena, nenavadno dolga in ostra zima ni škodovala toliko čebelarjem, kakor se je bilo bati. V obče pripovedujejo čebelarji, da po zimi niso izgubili mnogo panjev. V tej zadevi so torej čebele ugodno

prezile. Vendar njim preti druga nevarnost. Vsled predolgo trajajoče zime so jim pošle zaloge medu. Tu bode treba letos čebelarjem posebno izdatno pomagati. Vsak čebelar si navadno ohrani nekoliko kilogramov medu za spomladansko pitanje čebel. Vsled visoke cene medu so nekateri premalo odmerili za to spomladno, neobhodno pitanje, zanašajoč se na zgodnjo pomlad in kmalu cvetočo naravo. Ker se ta želja ni uresničila, moramo pomagati z nadomestili.

Poleg medu je najboljši nadomestilo v mlačni vodi (vsakega polovico) raztopljeni sladkor. Žal, da je tega težko dobiti in kolikor se ga ima, porabi se ga lahko za živilo ljudem. Precej je letos pomagalo slovensko osrednje čebelarstvo društvo z nakupom neobdačenega sladkorja, ki se je članom razdelil. Našim čebelarjem svetujemo, da naj vsi pristopijo k čebelarstvu, da bode zamoglo ono vsem svojo dolžnost vršiti. Poleg tega je prav dobro sredstvo pitanje z moko. Žal, da je tudi letos pičlo odmerjena, tako, da se človek premisli, predno jo rabi. Stari čebelarji skušajo krlje in s sladko tekočino pitajo čebelize.

V resnici se rabi od naštetih nadomestil le majhne množine. Tako malo, da jih zamore vsak čebelar dati, ne da bi pri tem pomanjkanje trpel.

Ker ima spomladansko pitanje čebel za ugodno razvijanje čebelnega ljudstva v panju neprecenljivo vrednost, ker ima samo tisti čebelar pričakovati, da bode imel od svojih čebel koristi, ker se na spomlad hitro razvijajo, zato vsakemu posebno letos najtopleje priporočamo, da naj sedaj skribe za pitanje čebel, drugače bode imel po letu prazne panje in njegovo delo s čebelami mu ne bo rodilo sadu. Kakor povsod, velja tudi tukaj skušnja, kakor bodeš živali postregel, tako ti bodo vračevale.

Prepričani smo, da bode vsak čebelar po mogočnosti storil to svojo dolžnost. Priporočali bi pa radi tudi našim čebelaricam-gospodinjam, da naj ne zanemarjajo čebel, kakor ne store to pri svoji perutnini. Kakor jim kuretnina povrne trud in stroške, še bolj jim bodo to vračevale čebelize.

Naše gospodinje naj še posebno ra-

čunajo s tem, da je med dandanes važno hišno zdravilo in krepčilo pri otrocih, bolehalih in starih ljudeh, pri prehlajenju in pri mnogih drugih boleznih, ki se z medom uspešno zdravijo. Zato naj se jim ne smili peščica moke, ali pa košček sladkorja, ki ga sedaj žrtvujejo čebelicam, da jih obvarujejo pred hudo smrtjo-lakoto. To jim bode odprlo srce, blagodejne roke in se ne bodo strašile, če jim bodo čebele šumele okrog glave, ampak bodo mirno izvrševale poetični poklic čebelaric.

A. Lapajne.

Kako se pripravi krompir za seme.

Pri sedanjem pomanjkanju semenskega krompirja je važno, da znamo krompir za seme pravilno narezati.

Vsak krompirjev gomolj ima namreč dva konca; enega, s kojim je bil priraščen na rastlino, in drugega, ki je bil prost, ki je torej najprvo izrastle.

Na prostem koncu se nahaja obilo razvitih očes, medtem ko na onem koncu, ki se je držal korenine, je le malo in nerazvitih očes. Samo ob sebi umevno je, da bo krompir bolj izkalil in dal močnejše rastline, če posadimo one konce z razvitimi očesi. Če tedaj pripravljamo krompir za seme, razrežemo najprvo vsak gomolj na dva dela, sprednjega, ki je obložen z očesi, in zadnjega, ki ima le malo nerazvitih očes, to je tedaj oni konec, ki se je držal korenine.

Kose brez očes spravimo na suhem kraju za domačo porabo, kose z razvitimi očesi pa porabimo za seme. Če imajo ti kosi veliko lepih očes, jih lahko razrežemo še na dva do tri dele, drugače pa jih pustimo cele. Vsak košček mora imeti vsaj dva do tri razvita očesa.

Narezan krompir pa ni dobro takoj saditi, ker potem v zemlji kolikortoliko rad segnijo.

Najboljše je, da ga narežemo že dva do tri tedne pred saditvijo in ga razprostrimo v zračnem, suhem in svetlem prostoru. Tam se bodo rezne ploskve (rane) dobro zasušile in ako ni prostor premrz, se bodo tudi očesa nekoliko napela. Tako krompir-

LISTEK.

Kaplanske zgodbe.

Pohlevne so te zgodbe in ponižne, kakor je pohlevno in ponižno kaplansko življenje. Kaplan Janez, ki je moj najbližji krvni in duhovni sorodnik, mi jih je pravil in zapomnil sem si jih, ker v teh bridkosti polnih časih se tudi majhne radosti oklenemo z veseljem, kakor se otrok z vsem veseljem svojega srca oklene lesenega konjička s piščalko in bi mu bilo iz srca žal, če bi se prehladila piščalka in izgubila čisti glas. Tudi sem prepričan, če bi imeli več smisla za majhne radosti in žalosti, bi se nam tudi še tako vsakdanje življenje zdelo dragoceno, in vsaka malenkost, če najde v srcu pravo mesto, rodi v njem veselje ali žalost — in oboje, veselje in žalost, daje življenju lepoto. Jesih je kislja reč, olje ima prijeten duh, če pa oboje zmešaš in deneš na fižolin narežeš še

malo čebule, dobiš dobro jed, ki je ne bo zavrgel noben lačen in zdrav kranjski želodec. Tako je tudi življenje: pol joka, pol smeha, pol upanja, pol omahovanja, žalost in veselje, in če na vse to narežeš še malo čebule šaljivosti, pa se že shaja za silo. Tako so tudi te zgodbe, ki jih je doživel kaplan Janez v najlepšem kraju Dolenjske, v srcu Dolenjske, v lepi dolinici, kjer je dobil svojo službo. Sredi te dolinice leži vas, in sredi te vasi stoji cerkev z visokim zvonikom, da se ga mora razveseliti oko in srce. Lepa je ta dolinica, kot bi jo držal sam nebeški Oče na svoji dlani, in tiha je in pohlevna, polna tihega veselja, ki pride v naše srce in prebiva v njem, kot drag gost, ki ne dela nobene priglavice in sitnosti.

1. Lišček.

Lišček je izmed kmečkih ptičev najlepša živalica. To je majhen ptiček, glavico ima lepo pobarvano, kot bi jo vtaknil v skodelico, ki so v njej najrazličnejše barve — pa kaj bi ga opisoval; to mora vedeti že drugošolček, če ne, profesor navrši brke in

mu zapiše nezadostno v neusmiljeni notes. Tak lišček, kakor so vsi liščki na svetu, samo mlad je bil še, se je izgubil in se zaletel v kaplanijo. Mlad je bil še, in mladine se toliko izgubi. Kaplan pride po malem mostovžu, in ptiček se zaletuje ob šipo okna in trka s kljunčkom ob trdo steklo: mlad je bil še in ni vedel, da je steklo trdo, čeprav je prozorno.

„Vrabe — potepin je“, si misli kaplan in mu hoče odpreti okno. Že je prijel za kljuko pri oknu, pa ptiček je obstal pohlevno, kar nikdar ne stori divjaški vrabe, kot bi udano pričakoval nekaj silnega, kar se ne da povedati in kar menda občuti samo drobno, ptičje srce, ki je vanj vsadila narava tak strah, da ga varuje nesreč v njegovem kratkem življenju. „Ni vrabe, lišček je“, in prijel je kaplan ptička kolikor mogoče krotko in ga nesel v sobo. Ptiček je trepetal in drobno srce mu je bilo, da je kaplan čutil vsak njegov udarec na roki. „Prav, da si prišel, mi boš vsaj včas kakšno zapel na okno; sile ti ne bo.“

Stopil je k vratom in zaklical: „he, hōj,“ in prisopihal je po stopnjicah organist, ki ima v pritličju svoje stanovanje.

„Kaj ste rekli? Ali niste rekli: he hōj?“

„Ali imate kako ptičnico?“

„Jej, ptiča ste vjeli, hudega ptiča in lepega ptiča!“

„Če imate kako kletko?“

„Kje ste ga; lišček je, ker je lisast.“

„Slišite, ali imate pri vas kako kletko?“

„Jaz jo nimam — pri nas doma v Žužemberku smo jo pa imeli, ko sem bil še majhen.“

„Toliko časa ne bom ptiča v roki držal, da bo prišla ptičnica iz Žužemberka. Ali veste, če ima kdo kako na posodo?“

„Ja, ja; nič se bati!“

In stekel je po stopnjicah: „otroci v kalop po vseh hišah, če imajo kje kako ptičnico na posodo!“

Ubogljivi otroci so brž izpolnili povle. Čez četrto ure je Stanka prinesla

jevo seme bo, zunaj posajeno, hitreje izkalilo in ne bode zlahka v zemlji segnilo.

Še boljše pa je, da pomočimo rezne ploskve krompirja najprvo v lesni pepel, ki varuje seme pred gnilobo in potem ga še pustimo zasušiti.

Pri saditvi moramo paziti, da ne posadimo krompir pregloboko in da se ga posadi z očesi na vrh in ne narobe. Vsekako zadostuje, da se krompirjevi zrezki posade 5 do 8 cm globoko v zemljo, nato se jih zasuje in zmerno pritise.

Ako je krompir prešlabo izkalil in je napravil le malo poganjkov, bo dal šibke rastline in le malo pridelka. Temu se lahko odpomore s tem, da tam, kjer je krompir naredil po izkalitvi le po enega ali dva poganjka, te poganjke zaščipnemo (pinciramo, prikrajšamo), kakor hitro zrastejo 10 cm dolgi. Zaščipnjen poganjek se bode potem razrastle v več stranskih vejic, kojih vsaka bo napravila nekaj gomoljev. Tako se bode tedaj doseglo več pridelka.

Samo ob sebi umevno je, da mora biti njiva, na kateri krompir raste, v tem slučaju posebno dobro pognojena. Na slabih, slabo gnojenih in izsuševanju podvrženih njivah bo pričakovan učinek izostal. Sploh velja: čim manjši so koščki krompirja, ki jih sadimo, tem boljša mora biti zemlja, kjer jih sadimo. Pa ne samo, da je treba skrbeti, da pride krompir v dobro, izgnjeno zemljo, ampak treba ga je tudi o pravem času opleti, okopati in ogrebenčati (prisuti).
B. Skalický.

Gospodarstvo.

Repica majnika mesca. Prav v kratkem ne bo v Novem mestu razun kislega zelja in repe ter fižola nikake prikuhe dobiti. No, zato se jako, jako priporoča, koj zdaj že, takozvano repico majnika mesca sejati. Repico se-le na prostem prideluje, in sicer tako-le: Vseje se jo na široko, pred ko le mogoče, na vsak način pa že marca mesca, to na prav preksolnčne, dobro gnojne lehe. Posebno ugodne so viseče lehe. Ako je setev pregosto izkalila, zredčiti se jo mora pred ko le mogoče. Poglavitna reč glede obdelovanja repice je pa varstvo setve pred bolhami in pa pridno zalivanje v količkar občutljivi suši. Meseca maja postane že repica tako debela, kakor so debeli orehi in taka je ravno najboljša za porabo. Kaj fino, posebno pa kaj zdravo prikuho se napravlja iz repice, ako se repice olupijo, z nežnim listjem vred v slani vodi skuha, potem bolj na debelo razseklja ter v kozi zabeli in spari (dünsten). Priporočljivo seme je Ed. Mauthnerjevo, ki je dobiti v vsaki prodajalni s špecarijo za malo vinarjev.

Soja-fižol. Soja-fižol je v današnjih časih prav izrednega pomena, ker vsebuje poleg beljakovin tudi prav obilo maščobe.

Kmetovalci naj bi sojo kar najbolj gojili. Pri nas sejejo ta fižol po nekod na Dolenjskem in je kar najtopleje priporočati, da se soja-fižol kar najbolj razširi. — Radi tega se naprošajo vsa županstva, pa tudi posamezni kmetovalci, ki so doslej pridelovali sojo, da o tem takoj poročajo ljubljanski podružnici žitnega zavoda in zlasti tudi, če imajo morda od več kaj semena.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Kakor se poroča iz Lugana, razmotrivajo italijanski listi z ozirom na izborni izvedeno umikanje nemških čet v Franciji, vsled katerega imajo Nemci, ker so s tem umikanjem skrajšali bojno črto, precejšnje število razpoložljivih čet, o skoraj gotovi veliki nemško-avstrijski ofenzivi proti Italiji. „Tribuna“ priporoča zaveznikom, naj sestavijo pravočasno skupno rezervno armado v Italiji. General E. de Rossi piše v svojem članku v „Corr. della sera“ glede tega: „Strašan, obupen napad se ima iznova na naše čete izvesti. To vsak čuti in sovražnik sam že to naznanja, da bi nas ostrašil, ker izjavlja, da bodo tudi nemške čete prešle preko Brennerja in sedla Reschen, da nas napadejo in da bode, kakor Srbijo in Črnogoro, tudi Italijo potepal nemški škorenj.“ Ostali članek razmotriva o morebitnem kraju napada na italijansko bojno črto in brez pridruženja priznava vrline avstrijskega vrhovnega poveljnika čet, ki stoje Italiji nasproti, Konrada pl. Hütendorfa ter ugiblje, da nameravajo naše čete v smeri na Brescio napredovati. H koncu se tolaži s prepričanjem, da je italijansko vojno vodstvo poskrbele, da se ta naša namera prepreči. — Uradno poročilo dne 25. t. m. poroča, da so naše čete na kraški visoki planoti 24. t. m. zjutraj pri Kostanjevici udrle v prvo utrjeno sovražno črto, pregnale italijanske straže ter se vrnile v lastno postojanko. Popoldne je bil topniški dvoboj na tem bojišču jako živahen. V odseku grebena Stilfser odbile so naše čete italijanski napad na Monte Scurluzzo z znatnimi izgubami za sovražnika.

Rusko bojišče. — Na bojni črti generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa so se naše čete 23. t. m. na obeh straneh doline Czobanjos huto bojevale ter osvojile na Solyomstaru, ki leži severno navedene doline, z naskokom v 2 km širini in 1½ km globini sovražne jarke. Protisunek Rusov na našo postojanko Magyaros se je nato zrušil v zapiralnem ognju. Od sovražnika, ki je bežal v svoje jarke, smo ujeli 500 mož. Naše izgube so zelo nizke. Naši poizvedovalni oddelki so prodrli jugovzhodno Dorne Vatre do četrte ruske črte. 25. t. m. pa se uradno poroča, da so podjetja naših naskakovalnih čet zahodno Lucka ugodno izpadla. — Revolucija v Rusiji končala se je za sedaj s tem, da so carja odstavili ter njega in carico aretirali. Za vladu v Rusiji se bore dve skupini. Prva sestoji iz ministrstva, kojega neznatni predsednik knez Lwow je dal svoje ime, da krije z njim prave voditelje dume Miljkova in Gutschkova; drugi pa sestoji iz revolucionarskega odbora delavcev in vojakov, kateri se od dne do dne množijo in zahteva pravico množico ruskega ljudstva zastopati. Po poročilu „Corr. della sera“ dne 26. t. m., se je Miljkov nasproti časnikarjem izrazil, da dosedaj provizorična vlada ni zamogla podati gotovega zagotovila, da se bo do zadnjega držala od Rusije prevzetih obveznosti napram zaveznikom. Danes pa zamore

reči, da je prevrat in upostavitve demokracije v Rusiji narod z demokratičnim ljudstvom zaveznikov zblislal. Rusija, dosedaj mrtva stvar, postane sedaj živa moč. Edina skrb zaveznikov je le še zmanjšana disciplina v ruski armadi. A tudi tu upa, da se upostavi red. Nemci mogoče menijo, da je sedaj prišel trenutek, da lahko zaopne veliko ofenzivo. Nevarnost je velika, ampak dolžnost vsega ruskega naroda je, se nato pripraviti, da jo zavrne. Slava demokratične ideje ni mogoča brez zmage, likvidacije Turčije in osvobođenja po Avstriji podjarmljenih narodov. — Da se pod novo vlado v oziru na preživljanje ni na bolje obrnilo, nam jasno kaže, kakor se poroča iz Stockholma 26. t. m., oklic dume na prebivalstvo zlasti kmetijsko, ki slove: Zaloge, katere provizorična vlada natanko pregleda in razdeli, zadostujejo samo za nekaj dni. Armada je tudi izpostavljena lakoti. Sodržavljani! kmetovalci! Vaša sveta dolžnost je, skrbeti za tiste, ki so vas oprostili jarma, da jih lakota ne privede zopet v roke vaših zatiralcev.

Zahodno bojišče. — Zadnji čas so se Nemci ob Aisne precej umaknili in s tem svojo bojno črto znatno skrajšali ter sedaj lahko precej svojih čet uporabijo na kakem drugem bojišču. Bodočnost nam bo pokazala, zakaj so to storili. Postojanke, ki so jih Nemci sedaj zasedli, so bile že prej pripravljene in močno utrjene. Angleži in Francozi so bili s tem umikanjem prisiljeni, zapustiti svoje stare, dobro in z vsemi sredstvi utrjene postojanke in slediti Nemcem ter si napraviti nove. Predno pa te ne bodo gotove, kar bo gotovo trajalo zelo dolgo, ni misliti na vže davnej napovedano veliko angleško-francosko ofenzivo. Nemci so pri svojem umikanju porušili za seboj z eno besedo vse, kar bi le količkar zamoglo koristiti sovražnikom. Porušili so iz vojaških ozirov tudi cele vasi. Med neprestanimi boji z zadnjimi stražami sledili so jim počasi in previdno Angleži in Francozi. Sedaj pa že poročajo, da postaja nemški odpor čedalje hujski, znamenje, da se Nemci že nahajajo v svojih novih postojankah, katere neki angleški list imenuje Hindenburgove postojanke.

Balkansko bojišče. — Po nemškem uradnem poročilu 24. t. m., so se boji, kakor se zdi, med Ohridskim in Prespa jezerom začasno zaključili. Od 12. do 21. marca so Francozi vsak dan napadali ter nastopali z znatnimi deli 76., 156. in 57. divizije in z več kolonijalnimi polki. 15. in 18. t. m. po sovražniku pridobljeno, smo 20. in 21. t. m. s protinapadi vzravnali. Nadvladajoče višine v gorovju zahodno in severno bitoljske kotline, ki so jih Francozi nameravali osvojiti, krepko držimo. Zvezne čete so se vstrajno držale v težkem ognju in s krepkim napadom. Pod varnim vodstvom so zgledno sodelovali pehota, topničarji in pomožno orožje. Zelo težke izgube, katere smo zadali sovražniku, so najbrže posledice sedanjega, začasnega miru. Popolnoma zaupajoč svojemu znanju, pričakujejo čete nadaljnjih bojev.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroča 25. t. m.: V Perziji je položaj nespremenjen. Rusi niso napadali. — Na bojni črti Tigrisa na levem krilu dvoboj topništva. Sovražni pehotni napad smo z ognjem odbili. — Sovražnik na bojni črti Eufrata se je zopet umaknil z desnega brega, na katerem se je pred kratkim ustalil. — Močna sovražna košenjica približala se je našim postojankam na Sinajski bojni črti ter se zopet vrnila, ne da bi bila napadla. — Na kavkaški bojni črti smo odbili na levem krilu nekaj napadov poizvedovalnih čet. Na desnem krilu zasedle so

naše poizvedovalne patrulje neko važno sovražno predpostojanko z naskokom ter zaplenile vojne potrebine. Od drugih bojnih črt se ne poroča nič važnega.

Na morju. — Wolffov urad javlja 22. t. m. iz Berolina: Vrnila se je v neko domače pristanišče pomožna križarka Nj. Veličanstva „Möve“, ki je več mesecev po Atlantskem morju križarila. Poveljeval ji je mejni grof in grof Dohna-Schlodien. Zaplenila je 22 parnikov in 5 jadrnic, ki so obsegale 123.000 ton. Med njimi je bilo 21 sovražnih parnikov, osem izmed njih oboroženih, v službi angleške admiralitete jih je vozilo 5, med jadrnicami so bile 4 sovražne. Pomožna križarka je pripejala 593 ujetnikov. — Po nekem londonskem brzojavu listu „Aftenposten“ 26. t. m., se je izrazil neki poslanec v angleški zbornici, da je pomorski položaj tak, da si angleška vlada več ne upa, ljudstvu resnico povedati.

Tolažba v času trpljenja.

(Konec.)

Milijoni naših bratov stojé na bojišču v vročih bojih, v sredi največjih nevarnosti, pripravljeni vsak hip žrtvovati svoje življenje. Tisoči krepkih vojakov umirajo daleč od drage domovine, počivajo v mrzli tuji zemlji. Bolnišnice in lazareti so prenapolnjeni z ranjenci. Kako to, da vkljub temu nikdo ne izgubi poguma? Mi se moramo udati popolnoma v božjo voljo, popolnoma se ukloniti božji roki. Skušajmo si razložiti Njegove vsemogočne dalekosežne namene, potem ne bo nam prišlo na misel godrnjati, ampak bomo zadobili tolažbo in dušni mir.

Drugo dobro, kar je pokazala svetovna vojska, je občutek enotnosti, občutek združevanja. Velik prepad je bil pred vojsko med vsemi strankami. Strankarstvo je uničevalo naš narod, kot glojejo gnjilo sadje črvi. Zdaj pa, ko je zbruhnila ta velika vojska, zdaj je zginilo naenkrat, namah vse sovražstvo, ki je bilo preje razširjeno v našem narodu. Na cesarjev poklic so se odzvali vsi, kakor enoglasno, in odkorakali na njim morda neznane kraje. Delavce zraven uradnika, revež zraven bogatina, mladenič zraven moža, — vsa ta nepregledna vrsta se je pozdravila kot prijatelji, kot tovariši, ki so se podali, da otmejo domovino iz težkih spon. Njim pa stoji ob strani večna Resnica — Bog.

Tudi grozne dogodke, ki so se dogodili v času svetovne vojske, moramo smatrati kot pojave svete vere. Kako globoko je padlo prav gotovo že vse človeštvo v greh. Vedno bolj mehkužno, udano nevarnemu razkošju, je začelo slednjič pozabljeni na Boga. Bogu sovražni spisi, dela in podobno so se razširjali po vsem svetu. Njegova sveta cerkev se je zasramovala, povsodi pa se je namesto pobožnosti razširjala povodenj brezverskih listov in spisov, cerkvi in državi nevarnih. In sredi tega, skoro bi rekel podivjanega življenja, je počil glas: „Vojska!“ In naenkrat se je vsakdo vprašal: kaj bo z njim, kaj bo z njegovo dušo po smrti. Pustili so prejšnjo podivjanost in začeli se pokoriti. Neke verska gorečnost je nastopila zopet v vseh stanovih, v vseh narodih. Preje: bogokletstvo, brezverstvo, verska mlačnost, surovo življenje; zdaj boguvidnost, poyratek v katoliško cerkev, verska gorečnost in pobožno življenje. Vojska je pravzaprav združila zopet vse stranke! Da bi se tudi prav kmalu povrnilo pravo, lepo in vzgledno katoliško življenje!

Še nikoli se ni visoka, sveta ljubezen naroda do svoje domovine pokazala tako krasno, kot ravno sedaj. Mi vsi, ki smo bili sovražni med seboj, smo se združili v: domovinski ljubezni. Dal Bog, da bi taki ostali tudi po težki vojski in, da bi ostala za vedno med nami ljubezen do Boga, cesarja in domovine! Potem ne bodo te milijonske žrtve zaman, temveč obrodile bodo nove sadove, ki bodo prišli prav morda še nam, prav gotovo pa našim potomcem.

In v teh željah hočemo obhajati veliko-nočno vstajenje vseh narodov k novemu, srečnejšemu življenju — miru in zmagi!

cel kurnik, da bi bil najbolj rejen kalin lahko ušel iz njega; Rafelček pa je prinesel ptičnico, kmečko, pa vendar prikladno.

„V katero ga bomo dejali,“ vpraša kaplan organista, ki je bil prisopihal takoj po danem povelju nazaj in je razmotrival o ptičevi usodi: „če ne bo poginil in če vam ne bo ušel, ali, če ga ne boste sami izpustili, pa ga boste lahko dolgo imeli.“

„V katero ga denemo?“

„V katero? Če imate ptiča radi, ga denite v veliko, da bo lahko ušel; bolj pametno bo, da ga denete v malo.“

Ptiček pa se ni nič kaj veselo počutil v ozki kletki: frifotal je, skušal z glavico priti skozi žice kletke, pa bile so pretesno druga poleg druge: svoboda je videl, vanjo pa ni mogel. „Kakor rekrut v kasarni — rad bi nazaj, pa ne more,“ tako je označil organist dušno stanje ptičeve in je odšel in odnesel veliko ptičnico, ki jo je bila privlekla Stanka. —

Zvečer, predno je šel spat, je prišel kaplan s svetilko k oknu, da bi videl svo-

jega sostanovaleca. Glavico je imel skrito pod perutničko, da se ni nič videla, ves se je zdel, kot okrogla kepa, srce pa mu je bilo, da se je videlo, kako vsak udarec privzdiguje perje. „Ne bo mu hudega: spanje je mirno, zdi se pa, da ima srčno napako,“ si je mislil gospod in šel zadovoljno spat.

Drugi dan je bila prva pot h kletki: „še je živ, srce mu še bije; tudi ptiču menda ne bije srce, če ni živ,“ je pomislil kaplan, ko je videl ptiča, kot ga je pustil sinoči.

Ko pa je zlato solnce razsulo vso svojo zlato luč, so prišli bratci-liščki in vsa ptičja zlahta do četrtega kolena nazaj na veje dišečega oreha poleg kaplanije gledat ujetnika in so peli vabilo iz tesne sobe v božjo naravo. In takrat je moralo biti jetniku tesno v ozki kletki in tesno pri sru: razpel je perutničke, da bi zletel v družbo bratcev, pa kletka mu je zabranila polet. Bratci pa so peli o božji svobodi, o dobroti nebeškega Očeta, ki jih oblači in jim da vsega dovolj, čeprav ne

sejejo in ne žanjejo, ki jim da, da zraste konoplja in salata s sladkim semenom — in so bolj srečni, kot ujetnik, ki ima v škatlji v izobilju konoplje in salatnega semena. In takrat je pomislil kaplan: „odprl mu bom vrata, pa naj gre med bratce“ — pa neko samoljubje ga je premagalo, češ: „Bog je ustvaril ptice v naše veselje, in privadil se me bo, in bova prijatelja.“ In tako je bilo par dni: ista večerna in jutranja pot h kletki, isto hrepenenje po prostosti sredi bratcev na orehovem drevesu, iste samoljubne misli v kaplanovem sru.

Nekega dne pa, ko je kaplan natresal salatnega semena v škatljico, in je lišček veselo prihrkaval z repkom, in si je kaplan mislil: „me ima že rad, se me je že privadil,“ takrat je lišček začvrčal in že ga ni bilo več v kletki, ampak se je z vejice na orehu priklanjal strmečemu gospodu in je pel o božji svobodi in o dobroti nebeškega Očeta, ki oblači ptičke pod nebom in jim da vsega dovolj, čeprav ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice.

(Dalje sledi)

Spomin na vojne zvonove.

v.

Župnija Črmošnjice na Kočevskem je oddala sledeče zvonove v vojne namene: Župnijska cerkev Marijinega Vnebovzetja samo veliki zvon s težo 1021 kg; cerkev na pokopališču eden zvon s težo 116 kg. Podružnice so prispevale: Sv. Florijan na Brezjah eden zvon s težo 600 kg; Sv. Križ na Blatniku dva zvonova s težo 607 in 345 kg; Sv. Matija v Lazah tri zvonove s težo 405, 215 in 108 kg; Sv. Mihael na Novi gori je oddal eden zvon s težo 497 kg; Sv. Jožef v Ribniku tri zvonove s težo 217, 88 in 57 kg; Svv. Peter in Pavel v Zgor. Tapelvirhu dva zvonova s težo 225 in 145 kg; Sv. Ana na Vinolu dva zvona s težo 170 in 80 kg; Svv. Jakob in Filip v Srednji vasi tri zvonove s težo 175, 115 in 53 kg. Skupna teža vseh oddanih zvonov znaša 5239 kg.

Župnija Poljanice (Pöllandl). Dne 27. in 28. februarja so odvzeli pet zvonov v vojne namene. V župni cerkvi sv. Andreja apostola so vzeli veliki zvon, ki tehta 703 kg in je bil rojen leta 1834. Napis se glasi: „Opus Antonii Samassa Labaci Nr. 201“ in ima tri podobe: sv. apostola Andreja, sv. Križa in sv. Jožefa z Jezuskom. Ta zvon se bo delo pogrešal zaradi svojega lepo donečega glasu. — Podružnica sv. Ulrika (Steinwand) je dala dva zvonova. Veliki zvon je bil vlit leta 1865, je 123 kg težak in ima napis: „Opus Antonii Samassa Labaci Nr. 1746“ in dve podobi: sv. Ulrik in Kristus na Križu. Mali zvon je bil še-le nakupljen l. 1913 in ima podobe: Marija z Jezuskom. Napis: Max Samassa Labaci 3988“. Teža 62 kilogr. — Podružnica Matere Božje (Büchel) je poslala v boj dva zvonova, prvega in tretjega, srednji je ostal osamljen v zvoniku. Večji zvon tehta 509 kg, ima številko 1287 in se je vlit l. 1883. Nosi tri podobe: sv. Štefana, Kristusa na križu in sv. Frančiška, in ima napis: „Albert Samassa S. A. Camp. Furor. Aul. Labaci“. Manjši zvon pa tehta 123 kg, se je rodil v osodepolnem zgodovinskem letu 1848 in je okrašen tudi s tremi podobami: z Brezmadežno, sv. Jožefom in Križem. Napis: „Opus Antonii Samassa Labaci Nr. 732“. — Skupna teža oddanih zvonov znaša 1520 kg.

Priporočujemo se za točne nadaljne dopise in podatke od drugih župnij, da bo statistika popolna.

NAZNANILO. Izgovarjanje, da je dotičnik v vojski, ki je naročil „Dol. Novice“, da tedaj domači niso dolžni lista plačati, je popolnoma ničevno. Če list namesto njega prejmete, ste tudi dolžni, list za njega plačati. Zaostalo naročnino bomo letos vso iztirjali. Kdor pa lista ne želi več nadalje prejemati, plačevati in naročiti, naj nam to naznani, ali pa pošlje prvo številko nazaj. Kdor ne stori ne enega, ne drugega, je postavni naročnik in plačnik lista.

Domače in tuje novice.

Nemške postne pridige v kapitelski cerkvi v Novem mestu se prično v soboto 31. marca zvečer ob pol sedmi uri ter bodo vsak dan do vstetega vel. četrtka. Pridiguje stolni pridigar iz Ljubljane, preč. g. P. Jožef Metzger iz družbe Jezusove. Snov govorom bo: Podobe iz trpljenja Gospodovega. Po pridigi se bodo pele postne pesmi. Se vljudno vabi k obilni udeležbi, posebno izobraženstvo.

K društvu za oskrbo invalidov sta pristopila kot podpora člana gosp. Karol Pleiweiss, c. kr. notar in gosp. Franc Možina, posestnik v Novem mestu ter izročila svoj prispevek po 20 K blagajniku. Bog plačaj! Prosimo nadaljnjih članov.

Prav iskrene pozdrave pošilja P. Engelbert Klasine, tukajšnji učitelj, sedaj vojni kurat, svojim znanecem in prijateljem ob Krki, posebno pa še svojim dragim učencem.

Poroka. Dne 27. t. m. se je poročil v Novem mestu g. Ernest Pakiž, c. in kr. nadporočnik, provijantni častnik c. in kr. pp. 47, z gdnjo Antonijo Mogolič, doma iz ugledne novomeške rodbine Mogoličeve. Poročil ju je mil. g. prošt dr. Seb. Elbert v kapitelski cerkvi. Najiskrenejše častitke!

Poročil se je v Novem mestu 27. t. m. gosp. Alojzij Preč, pekovski pomočnik z gospo Antonijo vdova Šegedin, rojena Strniša, gostilničarka v Novem mestu. Bilo srečno!

Hranilnica in posojilnica v Kandiji je imela dne 26. marca svoj XX. občni zbor. Iz poročila načelnika preč. gosp. kanonika Žlogarja je razvidno, da se je hranilnica tudi v vojnih letih lepo razvijala. Natančneje bomo poročali v prihodnji številki.

Smrtna kosa v Novem mestu. Dne 21. t. m. je umrl za pljučnico g. Anton Uhan, mestni zidar, v starosti 76 let. — V c. in kr. rez. bolnišnici Nagyikinda je umrl 21. t. m., kot rezervni vojak, g. Franc Barbo, posestnik v Toplicah pri Šmarjeti na Dolenjskem. Prišel je na dopust, a bolezen ga je položila na bolniško in smrtno postelj in mu pretrgala nit življenja. Telesne ostanke so prenesli in pokopali na domačem pokopališču. — Dne 23. t. m. je umrl deset mesecev star sinček Boris g. pekovega mojstra Pavliča. — V cesarice Elizabetni bolnici je umrla 25. t. m. gdnja Anita Gironcoli pl. Steinbrunn iz Gorice, bolniška strežnica v c. in kr. rezervni bolnišnici Nagyikinda, v starosti 35 let. Pokopana je bila začasno na novem mestnem pokopališču med vojaškimi grobovi. Naj v miru počivajo!

Frančiška Suhi je umrla v Novem mestu po kratki bolezni, dne 27. marca ob 7. uri zjutraj, v starosti 67 let. Pokojnica je bila občesposlovana Novomeščanka. Kdo ni poznal malodane po vsem Dolenjskem majhne osebe, urne kot srna, delavne, marljive in skrbne kot čebelica? Daj ji Bog uživati večni raj!

Umrl je na Drski po dolgi bolezni povsod po Dolenjskem in Hrvaškem dobroznani in sloveč tesarski mojster, g. Franc Jerman, dne 21. marca, v starosti 70 let. Pogreb splošno spoštovanega rajnega je bil 23. marca ob 4. uri popoldne na šmihelsko pokopališče. Naj počiva v miru po trudapolnem zemeljskem življenju!

Živinski semenj v Novem mestu. Prihodnji semenj za plemene in rejne prašiče in za plemeno in rejno do dveh let staro goved bo v Novem mestu v ponedeljek 2. aprila t. l.

Padel je na severnem bojišču 20 letni dragonec Anton Dragan iz Štravberka, župnije Št. Peter. Časten spomin junaku!

Kuga v gobcu in na parkljih (slinavka in parkljenica) se je pojavila pri goveji živini v Gorenji Straži, Rumanji vasi in Vavti vasi, tja zanešana po delavskih volih vojaškega oddelka, kateri prevažajo drva iz vavtovške hoste na postajo Stražo. Da se zeló nalezljiva kuga dalje ne razširi, je politična oblast odredila zaprtijo imenovanih vasi za vsak uvoz, izvoz in prevoz parkljate živine, to je govede, ovac, koz in prašičev. Ker je neprevreto mleko bolnih krav škodljivo človeškemu zdravju, je prepovedano vživanje takega mleka. Vsak, te kuge sumljiv slučaj, je precij naznaniti županstvu in dotično žival obdržati v hlevu.

Popravek. V številki 52. „Dolenjskih Novic“ natisnjeni pesmici „Vojni zvon“, Fr. Gervazij, sta se nam vrinili dve ne ljubi in občutni napaki: V četrti kitici v prvi vrsti beri: **resda**, namesto **res**, da. — V enajsti kitici v prvi vrsti čitaj: **srečno**, namesto **srčno**.

Potres v Zatičini so imeli v noči od 25. na 26. marca in 26. marca ob 9. uri zjutraj. Prvi je bil precej močan, da so ljudje vstajali iz postelj. Posebne škode potres ni napravil.

Umrl je v Ljubljani g. Ivan Thomitz, zdravnik južne železnice v p. in imejatelj več odlikovanj, dne 20. marca v starosti 86 let. Naj počiva v miru!

Po šentpeterski občini se zadnje čase redno pojavljajo tatje. Večkrat se jim posreči, večkrat tudi ne. V sredo 21. t. m. so poskušali na Selu pri Zupančiču. Ravno so rezali šipe na oknih, pa se zbudi 14 letni fant. Skliče domače, prično klicati sosede, nakar nepridipravi zbeže. Sumijo cigane.

Srebrn kovinski denar se po davčnem uradu v Novem mestu zamenjuje.

Prisrčne pozdrave pošiljajo na gorisko fronto vsem dolenskim fantom dolenska dekleta iz domačih krajev in jim želijo zdravo alelujo ter srečno in veselo svidenje. Ivanka Blažič, Frančiška Blažič, Mici Blažič in Mici Volk. N. V. S.

Govori se, da baje tiste ženske ne bodo dobile podpore, ki ne bodo hotele pomagati in sodelovati pri kmetijskem delu. Na Ogrskem je odredba že v veljavi.

Našel se je zlat prstan, ki ni posebne dragocenosti, a zna pa imeti ravno za izgubljenca temvečjo spominsko vrednost. Kdor ga je zgubil, naj se obrne na Johano Pirc, Jurna vas št. 22., Podgrad, pošta Novo mesto. Dotičnik mora lastnino z natančnim popisom prstana dokazati.

Vojni prstan, ki se je zgubil v Novem mestu, kakor smo poročali v št. 47., je našla neka oseba, ki ga pa še do danes ni vrnila. Prosimo jo v njenem lastnem interesu, da prstan takoj odda v našem uredništvu proti odškodnini, sicer se jo bode ovdilo sodnji.

Posnemajte! Za po potresu poškodovane so darovali: Primskovo pri Kranju: župnik Stazinski N. 10 kron, farani 80 K.

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šašelj.

(Dalje.)

L. 1914. Tudi v tem letu je bila letina dobra, za več pridelkov celo prav dobra, le strni so obrodile bolj slabo. Dobra je bila za krmo, otavo in krompir, ki pa je kasneje po shrambah gnil in je bil tudi črn. Tudi korenje in zelje je obrodilo dobro, slabeje pa pesa in repa. Tudi turšice so dobili ljudje obilo, a manj pa prosa, ki je bilo pa prav lepo in čisto. Izmed sadja pa so obrodili dobro orehi, deloma tudi jabolka, najbolj pa slive, ki so bile tako polne, kakor že veliko let ne. V tem letu so ljudje pri nas slive zopet sušili in deloma shranili za dom, deloma pa prodajali, večinoma za bolno vojaštvo. Cena jim je bila za 100 kg v začetku novembra 30 K, v decembru pa že 62 K. S trgovijo smo začeli koncem septembra. Kateri so pravočasno in zadostno škropili in žvepljali, so imeli lepo grozdje in dobro trgateg, ker je grozdje dozorelo vsled posebno ugodnega vremena in topline meseca avgusta in v prvi polovici septembra. Kateri so pa zanemarili škropljenje in žvepljanje, so slabo natrgali. Splošno pa je bila dobra vinska letina in so ljudje večinoma tudi več natrgali, kakor leta 1913, kodar ni škodila toča, kakor v Mali Plešivici in še bolj v Veliki Plešivici.

L. 1915. Kakor leta 1914, tako je bila tudi v tem letu letina dobra, za nekatere pridelke pa zopet prav dobra, kakor za krompir, korenje, zelje. Slabo pa je obrodila koleraba in pesa. Tudi repa je obrodila bolj slabo, čemur je bila kriva nekoliko suša meseca septembra, na več njivah pa gosenice, ki so jo na nekaterih njivah popolnoma uničile. Dobro je obrodila tudi turšica, kakor tudi proso in fižol. Posebno veliko pa je bilo tudi buč vsled obilne moče. Tudi krme je bilo obilo, strni pa so bile bolj slabe. Izmed sadja so bila posebno jabolka prav polna, manj pa je bilo hrušek in breskev, malo tudi sliv, a črešenj pa skoraj nič. Vinski pridelek pa je bil bolj slab in trgateg bolj žalostna. Nekateri so natrgali sicer nekoliko več od minulega leta, večinoma pa po manje. Slabi vinski letini je bilo več vzrokov.

Deloma je bila kriva temu toča po Selih in po Mali in Veliki Plešivici 11. avgusta, deloma pa posebno še tudi to, ker niso pravočasno in zadostno škropili, ko ni bilo lahko dobiti galice in je tudi vreme večkrat nagajalo, ker smo imeli v tem letu preobilo dežja in moče. Nekoliko krivo pa je bilo tudi še to, ker so bili moški po večini v vojski, ženske pa se ne razumejo tako dobro na škropljenje in žvepljanje. Slabo je bilo tudi, ko je ob času trgatve prav obilo deževalo, več dni zaporedoma, in so morali nekateri celo pod dežniki trgati in si ogenj kuriti, ko jih je zeblo. Precej škode so naredili na grozdju v tem letu tudi kosi, ki so grozdje močno ozobali, posebno črno, da na nekaterih grozdih ni ostala ne ena jagoda. Grozdje so prodajali na žbanje po 7 K. (Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Novega mesta. Umrl je v Novem mestu g. Jožef Udovč, železniški mojster v p., dne 28. marca ob 2. uri v noči, star 77 let. Njegovo smrt je bajé povzročila velika žalost po izgubljenih sinovih, v katere je stavil vse upanje in, ker si je moral na stare dni v teh časih pomanjkanja marsikateri poboljšek odreči. Poročali smo že, da je zahtevala vojska od te spoštovane rodbine dva nadopolna sinova. Da pa je kelih trpljenja do vrha napolnjen za trpeče materino srce, je poklicala božja Previdnost sedaj še soproga-očeta v večnost, da se združi tam s svojima hrabrima sinovoma. — Pokojni je služboval na Ogrskem, v Fischau, Celovcu, Jesenicah, Ptuj, Ljubljani in na Spod. Avstrijskem. Tukaj je bil upokojen ter se je preselil zaradi otrok in šol v Gorico, kjer je bival devet let. Ob izbruhu laške vojske je moral tudi on bežati s svojo rodbino in se je naselil v Novem mestu. Od osmerih otrok še živi šest. Rajni g. Udovč je bil vseskozi krščanski mož po mišljenju in vzgledu; vsak dan je šel k sv. maši. Naj mu bode Bog večni plačnik! Njegovo potrto g. soprogo in vso prehudo obiskovano družino naj potolaži Oče v nebesih, ker svet ne more nuditi zadostne tolažbe v takšni neznosni bridkosti.

Iz Vavte vasi. V četrtek, 22. t. m. popoldne se je pripeljal novi župnik, preč. g. Bertold Bartel v spremstvu svojega strica, preč. g. kanonika Viranta in dveh gg. patrov frančiškanov: vikar in šolski voditelj p. Atanazij in p. Akvin. Takoj ob prihodu vlaka je začelo slovesno pritrkavati. Pred cerkvijo je stal lep slavalok, okrašen z bujnim zelenjem. Vkljub zeló slabemu vremenu se je zbrala pred župniščem in cerkvijo velika množica ljudi s preč. g. župnikom Erzarjem iz Toplic. — Gospod župnik se je podal najprej v cerkev in za njim zbrano ljudstvo. Orglje so zabučale pod spretnimi rokami g. nadučitelja Kalana in cerkveni zbor je prav izborno in dovršeno zapel nalašč v ta namen zloženo pesem. Nato je sledil blagoslov s Najsvetejšim, ki so ga verniki prvič prejeli od svojega novega župnika. Ko se je župnik s svojimi duhovnimi sobratji vrnil iz cerkve, se mu je najprej poklonila šolska mladina. Neustraheno je stopila mala učenka pred gospoda. Pozdravila ga je v imenu vse šolske mladine v prelepih besedah in mu obljubila ljubezen in udanost. Gospod župnik se je zahvalil učenki in zbrani mladini. V nadaljnjih besedah je obljubil, da hoče biti, kakor je bil povsod, tudi tu naklonjen mladini. Nato ga je pozdravila gpč. voditeljica Marija Smolik v imenu učiteljstva. V svojem pozdravu je poudarjala: kjer cerkev in šola edino delujeta, je mladina izročena v dobro varstvo. G. župnik se zahvali učiteljskemu zboru in obljubi vsestransko naklonjenost v prid mladine; biti hoče otrokom dober vzgojitelj in duhovni oče. Pred župniščem ga je v zeló kratkih besedah pozdravila članica Marijine družbe. Na pragu župnišča mu je pa še srečen dohod želel cerkveni ključar Pipan. G. župnik,

vidno ganjen nad tako lepim, nepričakovanim sprejemom, obljubi ključarju, da hoče biti vnet in goreč pastir svojih faranov. — Bog naj blagoslovi njegov trud in delo na novem mestu v svoj in svojih faranov dušni prid!

Iz Zaloga pri Prečni. Upamo, da nam ne boste odrekli, gospod urednik, teh par vrstic, ki jih Vam pošljemo iz naše male vasi. Poredkoma se kaj čuje od nas. Kakor vsi dobro veste, so tudi naši zvonovi šli za brambo domovine, kakor je bilo že v „Dol. Novicah“ omenjeno. Vzeli so tri, a ostal je eden, pa še tisti je prav majhen, tehta 50 kg. Vsi učenjaki ga imenujejo „častitlivega“. Zelo hudo nam je po naših zvonovih. Vsa vas se je prišla posloviti od njih. Za spomin smo si napravili sledečo pesmico:

Slovo od zaloških zvonov.

Pozdravljeni, zvonovi mili,
kako hitro ste nas zapustili;
malo let in malo dni
ste med nami b'li.

Ko zadnjič ste zvonili,
solze nam iz oči vabili;
lepo ubrano pritrkávali,
ko ste se od nas poslavljali.

Z vencem smo vas ovijali,
ko ste k nam se pripejali;
vence vam spet podamo
v nadi, da nam pridobite zmago.

Na bojno polje vi pohitite,
možem in fantom pozdrav nesite;
sovražnika vi prepodite,
pusti naj v miru naše zemlje,
ki je siloma nam jemlje!

Z Bogom, z Bogom, o zvonovi mili,
sedaj ste se od nas ločili;
ne bomo več slišali vašega glasu,
ker se odpejali ste od tu.

S težkim srcem smo se tedaj od Vas ločili,
a z zaupanjem, da nam boste
kmalu mir preljubi priborili.

Vaščanje.

Iz Judenburga. Oblačno vreme je bilo in dež je mežeral, ko sem se odpravil na kolodvor, da vidim najmlajše rekrute iz prelube moje Kranjske, toda nisem jih pričakal, ker je imel vlak zamudo. Šel sem v glavnem radi tega, da podam še enkrat roko svojemu bratu, o katerem sem vedel, da se pelje še naprej v Admont. Drugi dan pa sem jih videl. „Le korajžo fantje, zdaj ste vojaki!“ so jih bodrili spremljajoči vojaki in najmlajši kranjski Janezi, s kufri na ramah, da so se jim hrbiti lomili, so zahripeli: „Oh zdaj gremo, oh zdaj gremo, nazaj še pridemo.“ Življenje v Judenburgu teče precej enakomerno. Da je vse, kar hoče človek kupiti, neusmiljeno drago, se ni čuditi pri današnjih razmerah. Vendar, ko greš mimo gostiln, kavarn in javnih zabavališč, vidiš mlade gospode, ki zapravljajo denar in dragocen čas, da se človeku kar tema dela pred očmi. Povsod eleganca, da se začuden vprašaš, ali je miren čas, ali vojna? Trotoarji so vedno polni deklet, ki so včasih že predrzne. Tudi zloglasne hiše so neki dobro obiskovane, ravno tako mestni kinematograf, ki ima mnogokrat spored, kakor: „Od mrtvih vstali...“ Da imajo kinematografi še stranske namene, mi ni potreba še posebej praviti. V mislih mi je vprašanje: „Ali je vojna res tisti veliki ventilator, ki očističuje in krepi?“ Na drugi strani pa zasleduješ zares verno življenje našega Kranjca. Omeniti moram, da je bila te dni pri vseh kompanijah sv. spoved in drugi dan zjutraj sv. obhajilo. Da se spozna v celem našega Janeza je treba povdariti, da je na zunaj nič kaj preveč kavalirski, tudi v verskem oziru, — opazil pa sem, kar me je silno iznenadilo, da so zvečer, predno so šli spat, vedno vzeli v roko kako sveto knjigo — mašno po navadi in iz nje brali. Nekoč sem vprašal vojaka, ki je med delom klel, kakor Čič, zvečer pa vzel v roke mašno knjigo in bral iz nje, kaj vendar misli. Odgovoril mi je skoro s solzami v očeh: „Vojska je in vendar kakšni lumpje smo...“ In zopet drugi, že po štirideset let stari in še več, so mi tožili: „Očetje smo, po šest, osem otrok imamo.“ In ko sem

bil med njimi jaz in še par drugih mlajših, se mi je zdelo, da smo vsi skupaj otroci, v tej nič več solzui, temveč krvavi dolini. Slovenski regiment sedemnajstih je vdihnil mestu čisto slovenski značaj. Bil sem že v par nemških trgovinah in ko sem zahteval nemško, so mi dejali v čisti slovenščini, seveda s prilizljivim glasom: „Aj ti lepi, črni fant, ali si iz zelenega Štajerja, ali si Kranjec?“ In ko sem plačal, sem opazil, da sem z blagom vred plačal tudi te lepe besede. Enoletni prost. A. P.

Iz tirolskega bojnege polja piše naš g. Lovro Puš med drugimi zasebnimi stvarmi svoji soprogi tudi sledeči zločin, ki se je zgodil v bližini njegovega tabora. „Draga mi ženka! Čuj! Dne 17. januarja se je pripetil pri nas nezasišlan in nesramen zločin — umor. Bila sta dva prijatelja, oba polentarskega duha in jezika. Prijateljstvo pa se je izkazalo podobno onemu Kajna in Abelja. Eden je bil zares dober in priden delavec, po poklicu tesar, varčen in pri ljudeh priljubljen in ravno ta je moral umreti nasilne smrti pod roko nekoga hudodelnika, ki mu je ob enem oropal tudi denar. Uboj se je dogodil na polju Stegen pri Brunecku, oddaljeno kakih tritisoč korakov od nas. Ker je padel isto noč močno sneg, je bila prilika za zločinsko dejanje tem ugodnejša, ker je mrtveca zakril sneg; ko so ga našli, so gledali le čevlji iz snega. Neki kmet v bližnji vasi je potreboval tesarja. Hudobnež pregovori svojega prijatelja tesarja, naj prevzame on to delo, da si lahko zasluži lepe groše ter je šel tudi sam z njim s sekiro v roki. Ko prideta na pripraven prostor, ga udari zločinec s sekiro po glavi in ga popolnoma potolče, pobere denar in zgine...“

„Gotovo se bodeš čudila, da Ti to poročam, pa bodeš kmalu razumela, zakaj. Jaz sem namreč tudi zasledoval zločinca in se mi je zares posrečilo, da sem mu prišel na sled. Našel sem oropani denar v neki četrtliterski zeleni steklenici, nekako tisoč korakov od našega tabora. Usodepolni slučaj je hotel, da je bil lesen zamašek v steklenici s polovico neke ubijalčeve dopisnice omotan... Premisli, draga žena, koliko ljudi različne narodnosti ga je iskalo in koliko so se trudili orožniki, da bi izsledili zločinca in ga spravili na varno, pa vse zamanj. Na sumu in v zaporu so bili različni, ali ubijalec sam je bil prost in se je vedel zelo vpljudno in mirno pri zaslišavanju. A dne 28. januarja pa je zločinec že pripoznal na podlagi mojega zasledovanja, da je on ubil in oropal svojega prijatelja. Zasledoval sem noč in dan na vse različne zvijačne načine in končno sem ga razkrinkal na imenovani slučaj. Kako in kaj bode z ubijalcem, Ti poročam po končani obravnavi. Denarja je bilo 350 kron v steklenici. Moreš si misliti, da sem bil presenečen in zadovoljen s svojim zasledovanjem... Po dokončani obravnavi bodem poročal našim „Dolenjskim Novicam“, kako se je začela zadeva in kako se je končala in kakšna kazen je bila odmerjena ubijalcu. To bode gotovo zanimalo Tebe, draga mi soproga, in moje prijatelje someščane...“

Z dne 9. febr. pa piše g. Puš sledeče pismo: „Ljuba mi soproga in družina! — Poročam Ti dodatno na moj dopis z dne 29. jan. naslednje: Ubijalec Serafino Ischia, star 43 let, doma iz Arko ob laški meji, je pripoznal svoj čin uboja, ki ga je izvršil iz hrepenenja po denarju. Ubil je s sekiro svojega najboljšega prijatelja, Petra Sanagakobi, 50 let starega moža. Pri glavni razpravi je ubijalec še-le takrat obžaloval svoje dejanje, ko se mu je pokazala steklenica z denarjem in zamašek omotan s polovico njegove dopisnice. Začudil se je in se je najdbe silno prestrašil. Povesil je glavo, nekaj časa molčal, potem pa djal: „Sedaj pa ne morem več tajiti moje hudobije. Pač pa se mi zdi čudno, kako je zamogel kdo najti mojo skrivnost?“... Uverjen sem, da bi po njegovih prvih za-

govorih ne bilo mogoče priti na sled njegovemu činu. Bolj natančno poročati se mi ne zdi umestno, povem Ti ustmeno, ko pridem na dopust...“

„Dne 5. februarja sem bil pri glavni razpravi in drugi dan, 6. februarja, se je moral že ločiti zločinec od tega sveta. Bodi mu Bog milostljiv!... Po dokončani obravnavi mi stisne g. preiskovalni sodnik desnico in smehlja je pripomini: Sem vam zelo hvaležen za vaš trud in požrtvovalnost; bodite mi zdravi in pridni tudi v bodoče. Za napitnino mi podari 10 kron; enako stori njegov zapisnikar. Obljubljeno mi je, da dobim od našega komandanta nagrado; ko prejmem, Ti poročam...“

„Z mojim zdravjem sem zadovoljen in živim po vojaško dobro. Le tu in tam mi boleš trga srce po Tebi, družini in ljubem domovju. Zimo imamo zelo ostro, do 26 stopinj pod ničlo. Visoko v gorah leži snega do devet metrov, nižje do pet in pri nas eden meter...“ Potem pozdravlja vse svoje in vse prijatelje someščane z željo: Naj obvaruje Bog lepo Dolenjsko vsake nevarnosti!

Razvedrilo.

Pri sodišču. Sodnik: „Vi ste sosed zmerjali z „govedno“! Saj imamo vendar več drugih besed, na primer: osel, krava, mula, bik!“

Pri zlatarju. „Glejte, ti pravi brilanti so tako lepi, da bi človek kmalu mislil, da so ponarejeni!“

Tolažba. Bolnik: „Gospod doktor, želodec mi vedno sitnosti dela in nimam nobene slasti do jedi!“ — Zdravnik: „Zahvalite Boga, — saj je sedaj vse tako strašno drago!“

A tako! Tujec: „Če ste že dekle, ki je v vodo skočila, kaznovali, — ker je prepovedano kopati se — zakaj ste pa tudi gospoda, ki jo je vun potegnil?“ — Policaj: „Zato, ker je tudi loviti prepovedano!“

Nič čudnega. Žena: „Nekaj posebnega so zdravniki na dan spravili pri mojem možu: da ima srce na napačni strani!“ — Sosed: „To ni nič čudnega; on je bil zmeraj tako nereden človek!“

Iz vojakovega pisma. „Ljuba moja Pepica! Meni je dobro. Sedaj sem brez uši, kar tudi Tebi želi Tvoj France.“

Zvestoba. Nevesta ženinu, ki so ga zaprli: „Upam, da se bo izkazala tvoja nedolžnost!“ — Ženin: „Nič se ne boj Julika; če me tudi za par let „zašijejo“, — jaz ti ostanem zvest!“

Vestno. A: „Železniški strojevodja Kadilnik se je tako pozno oženil — in precej je dobil trojčke.“ — B: „Vestni strojevodja nadomesti, kar je prej zamudil!“

Raznotero.

Žrtve tuberkuloze. 1-7. marca 1917 je poročal v Celovcu pri zborovanju zdravnikov sanitetni svetnik dr. Schmidt, da tuberkuloza vsled slabe prehrane ljudstva silno napreduje, da umrje v Avstriji vsako leto okoli 100.000 ljudi vsled tuberkuloze. Edino sredstvo zoper tuberkulozo so boljša in obilnejša hrana in boljša stanovanja. Prva skrb države bi morala biti za zdravje prebivalcev.

Čudna so pota svetovnih vojsk. L. 1870 do 1871 so se Nemci vojskovali zoper Francoze in jih premagali, povzročili so pa tudi, da je Francija postala republika. Od Nemcev ujeti Napoleon se je podal na Angleško in tam umrl. Tudi zoper Kitajsko državo so se bojevali Nemci. Posebna ekspedicija nemških čet je zavzela glavno mesto Peking. Pokazalo se je, da je Kitajska trhla država in kmalu potem so Kitajci odstavili cesarja in ustanovili republiko, ki še dandanes obstoji. V sedanjih svetovni vojski so se Nemci v mnogih bitkah borili z Rusi in marsikaj dosegli. Zdaj so Rusi carja odstavili in ustanovili republiko. To je uspeh vojske z Nemci.

Zares, neka čudna prikazen v svetovni zgodovini, da postanejo države, s katerimi se Nemci vojskujejo, republike. Če bo tudi Romunijo ravno ista usoda zadela, nam bo prihodnost pokazala.

Listnica uredništva:

Dobivamo vedno preveč pesmic od vseh strani; nikakor ne moremo vseh objaviti v našem malem listu. Največ pesmic je pa za javnost nezrelih. Da bi morali še pesmice sami popravljati in besede skladati v rime, zato nam primanjkuje volje in časa. Priporočujemo se tembolj za razne novice in dopise.

Loterijske številke.

Trst, 21. marca 12 29 50 33 58

Sprejme se takoj učenec

star 14 do 16 let, ki ima veseleje za kolarsko obrt. Prednost ima taki, ki je že bil v poduku. Istotam se sprejme tudi pomočnik. 2-3-1.

Anton Sedlar, kolarkstvo s stroji v Kandiji.

HIŠA na prodaj

z vrtom št. 197 na Bregu v Novem mestu. Več se izve ravnotam. 3-3-1.

Kozolec

s tremi okni na vsako stran (skupaj 6 oken), v sredi je shramba za seno, proda mestna občina na svojem posestvu ob ločenski cesti v ponedeljek 2. aprila 1917 ob 1. uri popoldan, potom licitacije na licu mesta.

Mestno županstvo.

V najem se dado

- zemljišča -

v Novem mestu, in sicer njiva (bivša last gosp. Kastelica) za okrajnim glavarstvom (Kapiteljske njive) v izmeri 6653 m² in travniki v Bršlinu za kolodvorom v izmeri 14.226 m². Odda se v najem ločeno ali skupaj. — Ponudbe je poslati Zadrugi zvezi v Ljubljani. 131-2-2

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam v prvem nadstropju. 109-6-6

Otroške obleke za birmance

priporoča v veliki izberi 1-3-1

Jakob Mikolič : v NOVEM MESTU :

U 128/17/4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem je razpravljalo danes v navzočnosti opravitelja državnega pravdnictva in obtoženke Neže Malenšek o obtožbi, katero je dvignil javni obtožitelj zoper imenovano obtoženko zaradi prestopka draženja, in je po obtožiteljevem predlogu, naj se obtoženko kaznuje, razsodilo tako:

Neža Malenšek

roj. Stepan, 53 let stara, kat., posestnika žena v Kandiji št. 49., nekaznovana

je kriva

da je koncem meseca februarja in začetkom meseca marca 1917 v Kandiji, izrabljaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere, zahtevala od Petra Gorupiča in Katarine Appe za mleko, torej za neobhodno potrebno reč, očitno čezmerno ceno 60 vin. za liter. Storila je s tem prestopke draženja po § 18 št. 1 ces. nar. 2, dne 21. avgusta 1916, drž. zak. št. 261 in se zato

obsodi

po tej zakoniti določbi z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 50 K globe, za slučaj neizterljivosti pa na 5 dni v zapor in v daljno denarno globo 100 K, za slučaj neizterljivosti na 10 dni v zapor ter po § 389 kpr. v povrnitev stroškov kazenskega postopanja.

V smislu § 23 imenovane cesarske naredbe se določa, da se ta sodba objavi enkrat v časopisu „Dolenjske Novice“.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. III., dne 17. marca 1917.

Tisk J. Krajec nasl.